

Buejegerskolen

I en serie artikler vil Buejegerskolen bli presentert her i Buejegeren. Artikkelserien er i første rekke ment å være til hjelp for ferske buejegerer, men vi tror at også de mer erfarne vil finne noen tips her.

Buejegerskolen er i hovedsak forfattet av Arve O. Vestgård, med unntak av det som omhandler oppsett og trimming som er skrevet av Cato Eide.

Dette er den første artikkelen i serien.

1. Innkjøp av bueutstyr

Generelt:

Første steget inn i buejegerverden for den vordende buejegeren, er å anskaffe seg utstyr. Og her som ellers i verden, så er det første steget meget avgjørende. Det blir omtrent som når man kjøper seg første dressen. Man må få tak i noe man liker, og som ikke minst passer til kjøperen. Den bør videre være av en type som egner seg til flere anledninger. Omsatt til buespråket, så må kjøperen skaffe seg en bue han liker, og som han tror han blir fornøyd med, med riktig dralengde, og med en dravekt han kan håndtere på en komfortabel måte. For en førstegangskjøper så vil prisen også naturlig nok spille en rolle i valget. Uansett, så er det umåtelig viktig at den vordende buejegeren søker råd og veiledning om utstyret fra kyndige folk, før han legger ut masse penger på noe som kan vise seg å være rene katastrofer.

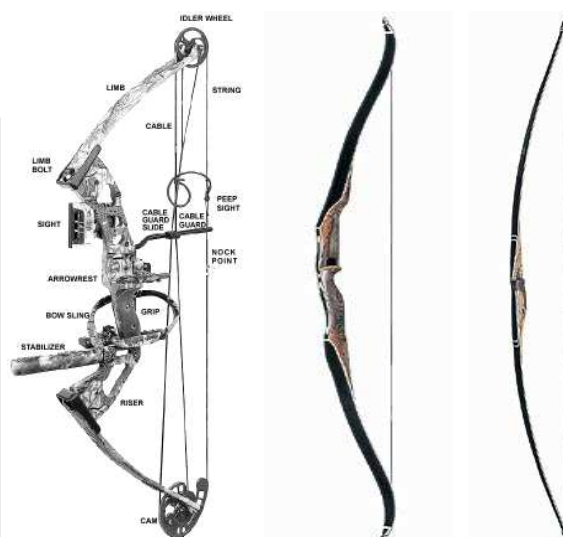
Buetype:

Bør man velge tradisjonelt utstyr som recurve/langbue, eller ser man seg best tjent med compound. Her vil smak og behag, og ikke minst særinteresser, spille inn. Hvis man stiller med blanke ark, uten spesielle preferanser, så vil jeg si: "Kjøp compound". All erfaring tilsier at en nybegynner langt hurtigere greier å mestre en compoundbue, slik at han etter kun kort tid begynner å treffe rimelig bra. Tradisjonelle buer krever at skytteren legger ned langt mer trening for å bli like treffsikker. Det er viktig å ha dette klart for seg når man skal kjøpe sin første bue. Om jegeren ved en senere anledning ønsker å prøve en annen buetype, så vil vi oppmuntre til det, da de forskjellige skyteteknikkene kan være morsomme å utforske.

2. Utstyr og terminologi

I første avsnittet så omtalte vi buer som compoundbuer, langbuer eller recurvebuer. Illustrasjonen nedenfor viser forskjellen på de forskjellige buetyperne.

I bueverden, som innenfor andre spesialområder, så eksisterer det en egen fagterminologi.

Compoundbue

Recurve

Langbue

Dvs. alle deler på buen og på pilene har sine egne navn, se f. eks. illustrasjonen av compoundbuen og pilen. Etter hvert som nybegynneren lærer seg disse, så går det lettere å kommunisere med andre buejegerer eller bueskyttere når det dukker opp spørsmål en vil ha svar på.

3. Anbefalt dravekt & kinetisk energi

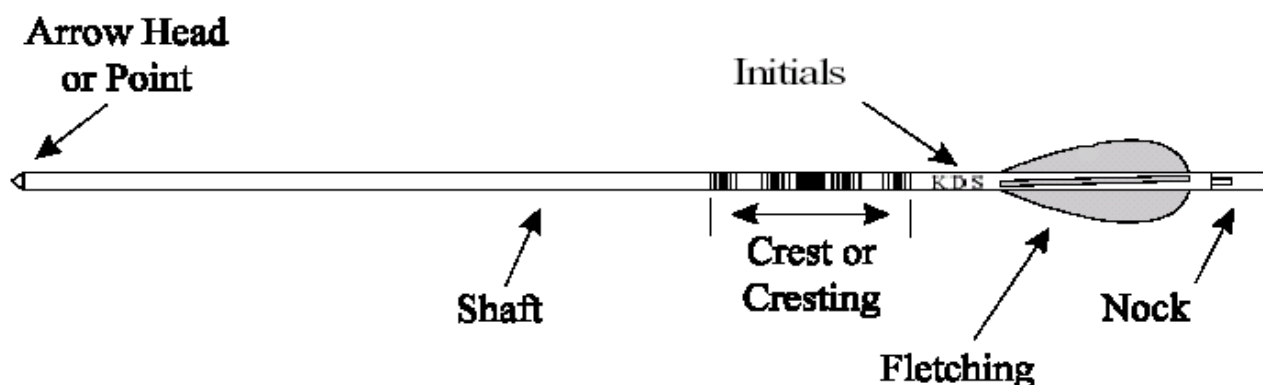
En hovedregel når det gjelder dravekt er at du skal ikke tilstrebe å bruke høyere dravekt enn hva du du mestrer på en komfortabel måte. Det har ingen hensikt å legge seg opp imot maksimalt av hva man greier i begynnelsen, av redsel for å dumme seg ut i forhold til familie, treningskamerater etc. Alle har vært nødt til å begynne forholdsvis lavt, for så å øke på etter hvert som de riktige musklene blir sterkere og teknikken bedre.

Med tanke på jakt, så bør det dog av hensyn til viltet og en effektiv avlivning av dette, settes minimumsgrenser for utstyret man bruker. NBJF har i sine anbefalinger overfor myndighetene satt en nedre grense på dravekten på 50 lbs. Det er også gitt en anbefaling om minimum kinetisk energi (KE) på 40 joule. Denne kan variere fra buetype til buetype, selv med samme dravekten, men med en anbefalt minimum dravekt på 50 lbs, så ligger majoriteten av dagens buer godt over kravet til KE.

Hvordan finner man så ut hvor mye kinetisk energi man får utav den kombinasjonen pil/bue som du bruker? Formelen for utregning av kinetisk energi er:

$$E_K = (1/2)mv^2$$

hvor **m** = pilvekten angitt i kg, og **v** = hastigheten angitt i meter pr. sekund. Svaret vil da være antall joule. Dvs. du må veie pilen nøyaktig, og du må måle hastigheten på pilen ved hjelp av en kronograf. Det er vel et fåtall som har egen kronograf, men du kan sikkert forhøre deg med nærmeste våpenforretning o.lign., og høre om du får låne en, eller om de kanskje kan hjelpe deg.

Navn på pilens enkelte deler

Kravet til KE på 40 joule er angitt med tanke på jakt på norsk vilt. Har du planer om jakt i utlandet, så kan det hende at det aktuelle landet du skal besøke har andre krav, og gjerne forskjellige krav for forskjellige viltarter. Sjekk dette evt. før du reiser, så du unngår ubehaglige overraskelser. Ta gjerne kontakt med NBJF, hvis du har problemer med å finne nødvendig informasjon.

5. Trimming av buer, vedlikehold

Compoundbue, grunnoppsett

Hensikten med trimmingen er å få utstyret til å 'tilgi' de skytefeilene du gjør. F.eks. buegrepsvariasjoner, forskjell i ryggtrykk, linjeringsfeil osv.osv. Tro meg, listen er lang. Noen har en gang sagt, at en bue kunne ha skutt bare perfekte skudd, hadde det bare ikke vært for den 'klumpen' som henger bak strengen.

Før du i det hele tatt begynner å tenke på trimming må du montere alt utstyret som du skal bruke. Det være seg hylle, sikte og stab. Like viktig er buekogger, dempere på lemmer eller streng. Kort og godt skal buen være utstyrt som når du skal skyte/jakte med den.

Sjekk at streng og kabler er i god stand. Buefabrikantene anbefaler å bytte etter 1 år ved jevnlig bruk. Det vil uansett være surt å bruke mye tid på å trimme inn utstyret bare for å finne ut at du trenger å bytte kabel. Da har du ikke noe annet valg enn å starte trimmingen på nytt.

Sørg også for at pilene du skal bruke er i orden. De skal selvfølgelig være identiske og rette. Pilene skal være passe lange til oppsetningen du bruker (skal stikke min. ca. 1-1,5" foran pilhyllen.) Videre skal de være i en dimensjon som er tilpasset din aktuelle buestyrke og trekkklengde. Hvis du skal jakte med pilene, må du også tenke på at pilene er tilpasset det viltet du skal jakte på. Sjekk evt. krav til minimumsvekt. Ved bruk av jaktspiss med faste blad må du velge styrefjær som gir tilstrekkelig stabilisering av pilen. Hvis ikke, kan du oppleve at spissen overtar styringen med dårlige grupperinger som resultat. Jo større fjær, desto bedre styreeffekt. Bakdelen er større risiko for islag. Naturfjær gir desidert best styring, hvis du kan leve med at de fungerer dårligere i regnvær. Jaktspiss som fol-

der seg ut ved innslag, oppfører seg omtrent som vanlig feltspiss og er mye enklere å trimme.

Pilehyllen er i tillegg til strengen, pilens andre kontaktpunkt med buen. Det gjør den til et av de mest kritiske punktene for en vellykket trimming. På en compoundbue skutt med release bøyes pilen mer i opp/ ned retningen enn sideveis og pilen har derfor kontakt med pilhyllen i så å si hele pilens lengde. Trimmingen blir derfor veldig avhengig av korrekt plassering av nockpunktet, ettersom kontakt mellom pilens styrefjær og pilehyllen er det mest vanlige problemet. Til jakt har man også et motstridende ønske om at pilen skal ligge stødig og ikke falle ned i et kritisk øyeblikk. Utfordringen blir å finne en kombinasjon som fungerer. Hvis man får problemer med islag kan det også være verdt å forsøke å justere på hyllens fjærtrykk nedover. Min erfaring er at et lettere trykk gir mindre sjanse for kontakt. Man har også en mulighet ved å bruke en fallhyll. Denne hylletypen forsvinner ut av pilens fartsretning og fjerner muligheten for islag. Hylletypen kan være et utmerket alternativ og kan også være en løsning for dem som ikke klarer å få en ren pilflukt med en hylle av 'launcher' typen.

På buer med 2 kamhjul er det nødvendig å sjekke og evt. justere hjulbalanse. Synkronisering og hjultiming er andre brukte uttrykk. Ettersom hjulene er uregelmessige i formen og har akselen plassert utenfor senter, vil ulik hjulplassering føre til at hjulene vil 'dra' i strengen til forskjellige

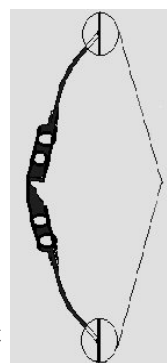

Fig 1.

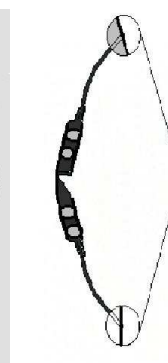

Fig 2.

tider og resultatet blir at nock-punktet beveger seg opp/ ned etterhvert som strengen beveger seg fremover. Hjulbalansen skal kontrolleres når buen er trukket nesten (men ikke helt) opp og fig. 1 viser korrekt posisjon på hjulene. Lag merker med tusj eller tape på hjulene som du kan sjekke mot. Du kan også bruke den delen av strengen som er inne i hjulet. Den danner en rett linje fra festepunktet inne i hjulet til sporet der den kommer ut av hjulet. Fig. 2 viser en situa-

sjon der topphjulet ikke har rotert like mye som bunnhjulet. Vi sier at topphjulet er etter bunnhjulet. Ved skudd fra denne posisjonen vil topphjulet derfor 'løfte' nockpunktet opp. Grader av justering til denne siden kan være verdt å teste, da den kan hjelpe til med å 'løfte' pilen klar av pilhyllen. Fig. 3 viser at topphjulet er rotert mer enn bunnhjulet. Denne posisjonen må unngås for enhver pris. Den vil trykke pilen ned mot hyllen og med stor sannsynlighet forårsake uønsket kontakt.

På buer med one-cam blir det av naturlige årsaker meningsløst å snakke om hjulbalanse.

Med tillermål mener vi den korteste avstanden mellom buelemmen, der den går inn i midtstykket, til en linje mellom hjulenes aksler. Se figur 4. På one-cam buer må vi pga. hjulenes forskjellige form, trekke en hjelpesnor mellom hjulenes akslinger. På tohjulsbuer kan man bruke strengen å måle til, ettersom den er parallell med linjen mellom akslene. Som utgangspunkt før trimming, settes tillermål på øvre og nedre buelem til det samme på one-cam buer. På tohjulsbuer settes målet på øvre buelem til 3mm mer enn på nedre lem. Tillermålet endres ved å skru på lemboltene. Finjustering av tiller kan brukes for å få et roligere siktebilde. Her må en bare teste seg frem til den beste innstillingen. Juster 1/8-del omdreining om gangen.

Vi er nå nesten klar til å begynne grovtrimmingen. Kun den viktigste brikken gjenstår. Nemlig deg selv. Hvis trimmingen skal gi et godt resultat, må også skytteren være i god form og ha en rimelig stabil skytestil. Forvent derfor ikke et perfekt trimmeresultat dersom du ikke er i topp skyteform.

Grovtrimming

I avsnittet om grunnoppsettning beskrev jeg hva som er viktig å passe på før en begynner med trimming av buen. Vi forutsetter nå at dette er i orden og at vi derfor kan ta steget videre til hva vi kan kalle grovtrimming.

Formålet med grovtrimmingen er kun å få pilen til å forlate buen mest mulig rett og uten forstyrrelser. Jeg skal her gå gjennom en metode som kalles papir-testing. Dette er en metode som egner seg meget godt

Fig 3.

Fig 4.

til compoundbuer som skytes med release. Ved å spenne opp et papir i en ramme og skyte gjennom dette, vil en kunne se hvor pilens to ender befinner seg akkurat i det øyeblikket hvor pilen passerer papiret. Dette vil gi en indikasjon på hva som må justeres. Det finnes imidlertid mange tilfeller hvor dette ikke stemmer, og en må kanskje justere helt motsatt av hva en trodde i første omgang. Jeg skal også ta opp noen slike problemstillinger.

Pass også på å bruke et egnet papir. Jeg har sett forsøk på å bruke blinker, med meget dårlig resultat !!

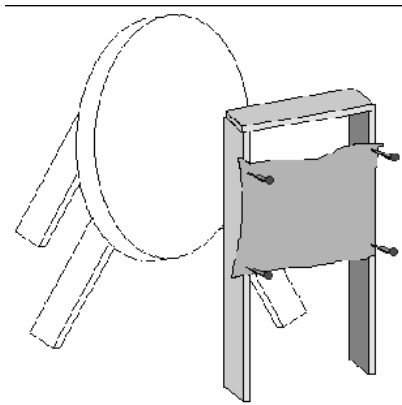
Formålet med grovtrimmingen kan også uttrykkes som å finne den innstillingen som leverer kraften fra strengen til pilen, nærmest pilens senterlinje. Vi skal derfor justere pilhyllens plassering sideveis og i høyden for å finne riktig innstilling. Hva som vil være riktig er umulig å si på forhånd. Dette avhenger av altfor mange faktorer. Vi kan bare gjøre en såkalt kvalifisert gjetning og justere videre derfra.

Som utgangspunkt bruker jeg å justere hyllen slik at pilen er 3-4mm over vinkelrett på strengen. Som en tommelfinger-regel kan en si at alt mellom vinkelrett og 7-8mm er 'normalt'. Skulle du noen gang komme utenfor dette området, bør du antagelig gå tilbake til grunnoppsettningen og lete etter årsaken.

Sideveis skal pilhyllen justeres slik at pilen er i strengens kraftretning. Bruk ikke stabilisator, midten på buens midtstykke eller midten på lemmene. Det er kun hjulenes spor hvor strengen ligger som kan brukes. Legg merke til at dette sporet for en høyreskytter vil ligge til venstre for lemmenes midtlinje. En enkel metode er å måle hvor mange millimeter strengen er forskjøvet tilside for lemmenes midtlinje ved lemtuppen. Denne avstanden kan en deretter merke av på lemmene der de går inn i midtstykket. Hvis en så sikter strengen over disse to merkene, så skal pilens spiss samtidig dekkes av strengen. Etter grovtrimmingen havner jeg personlig alltid med spissen innenfor strengen (mot buen).

Det er svært viktig å starte så nært papiret som mulig. Det er posisjonen til pilen akkurat når den forlater buen som er interessant. Etter noen meter i luften vil pilen rette seg opp og sannsynligvis gjøre et utslag i motsatt retning. Dersom en står for langt fra papiret kan en bli lurt til å justere i feil retning. Det er derfor viktig å repetere papirtesten på forskjellige avstander. Øk avstanden med 1 meter mellom hver gang. Dersom du gjør dette 3-4 ganger, skulle du ha dekket en hel svingning av pilen.

Når du begynner å skyte vil du sannsynligvis få et riv som viser høy nock. Dette kan skyldes at nocken faktisk forlater buen høyt, eller at bakenden på pilen kastes opp i kontakten med pilhyllen. Prøv derfor først å heve pilhyllen alternativt senke nockpunktet (pass på høyden til peep). Dersom dette ikke gir noen endring i rivet kan årsaken være for hard kontakt med pilehyllen. Prøv da å justere motsatt. Dersom du fremdeles får høy nock, kan du forsøke å justere fjærtrykket på pilehyllen. Juster den så svak som mulig, men pass på at trykket er tilstrekkelig for å løfte pilen opp til samme posisjon fra skudd til skudd.

Ved bruk av fallhyller med strikk, bør hyllen nå sin toppposisjon kun 5-10cm før du er ved fullt opptrekk. Prøv på ny med forskjellig høyde pånockpunktet. Dersom du fremdeles ikke kommer i mål, er sannsynligheten stor for at det er fjærene på pilen som slår inn i pilhyllen. Studer fjærene og se om du kan finne noen merker. Du kan også spraye pilens bakende og fjær med en spray som etterlater et pulverlag. Når du skyter vil kontakt med pilhyllen avtegne seg som streker i pulveret. Hvis du finner merker kan du først se om det er mulig å vri nocken litt slik at pilhyllens kontaktpunkter med pilen passerer mellom fjærene. Kanskje du blir nødt til å modifisere eller bytte pilhyllen for å få dette til.

Riv oppover.

Ved å følge oppskriften over skal de aller fleste klare å komme i mål. Eneste unntak kan være dersom du skyter en 2-hjuls bue med dårlig synkroniserte hjul. (Husk at synkroniseringen skal sjekkes ved fullt opptrekk) Personlig ønsker jeg å justere til jeg har et lite riv oppover. Dette rivet viser at jeg ikke har islag i pilhyllen og at pilensnockende 'løftes' litt opp over pilhyllen. Dermed har jeg litt å gå på dersom jeg gjør et dårlig skudd.

Et riv som viser lav nock er meget uvanlig. I de få tilfeller hvor dette er mulig, vil årsaken fjernes ved normal justering av hjulsynkronisering og nockepunkt.

Sideveis riv er ikke uvanlig. Dessverre skyldes dette svært ofte feil som skytteren gjør og kan derfor være vanskelig å bli kvitt. Det kan ende opp med at du bare må akseptere en viss grad av riv. Juster pilehyllen sideveis til du får rivet minst mulig. Juster pilhyllen samme vei som pilensnockende river i papiret. Ved kombinasjonen compound/release er det uvanlig at sideveis riv skyldes piler med feil stivhet. Mest av alt er det vridning i buegrepet som er årsaken. Det første vi kan gjøre er å minimere de utstyrsfaktorene som gir bidrag til vridningen. Når du spenner buen vil kablene bevege seg bakover på kable-guarden. Dette vil gi et økt press sideveis. For en høyreskytter vil buen vris mot høyre. Ved skudd vil dette presset bli utløst og buen vil bevege seg fra høyre mot venstre. På buer med høy lett-off blir problemet enda større. Den lave holdevekten gjør at buen lettere vrir seg sideveis pga. mindre friksjon i grepet. Vri derfor kable-guarden minimalt tilside. Pilene skal bare ha så vidt klaring, slik at de ikke slår borti kablene.

Som en kuriositet kan du forsøke å vri buen når du står i fullt opptrekk. Legg merke til hvor lite press som skal til for å vri buen sideveis.

Vridning i buegrepet er den viktigste årsaken til sideveis riv i papiret. Vridningen kan komme av håndens trykkretning mot grepet og/eller at du drar strengen tilside ved ankring. Resultatet blir uansett at strengen vil bevege seg sideveis ved skudd og dermed presse pilensnockende samme vei. Prøv å være avslappet i buehånden og ikke grip rundt buen. Dersom dette ikke hjelper kan du forsøke forskjellige plasseringer av buehånden og forskjellige

trykkpunkt mot grepet. Trykkpunktet bør imidlertid ligge i forlengelsen av en linje gjennom underarmen din. Du kan også bli nødt til å modifisere grepet. Et smalt grep vil generelt være bedre enn et bredt. Å fjerne hele grepet kan også være verdt et forsøk. Husk at det ikke alltid vil være det mest behagelige grepet som fungerer best.

Perfekt "kulehull".

En svært illustrerende test er å få noen andre til å skyte buen din. Du vil da se at de får et helt annet riv i papiret. Dette viser at trimmingen først å fremst handler om din personlige skytestil.

Fintrimming

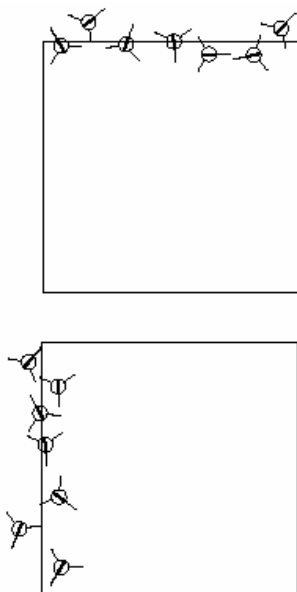
Som jeg antydte er vi ikke helt i mål etter å ha gått gjennom papirtesten. En vellykket papirtest gir kun en indikasjon på at pilen forlater buen 'rent og pent'. For å oppnå den beste mulige grupperingen er vi nødt til å finjustere. Det aller viktigste før vi begynner fintrimmingen er å notere ned alle vitale mål. Det er ekstremt viktig å være systematisk på dette området. Som et minimum bør du notere nockpunkthøyde, pilehyllens plassering sideveis (mål gjernes fra buens midtstykke), høyde fra nockpunkt til peep, tiller, pundstyrke og trekk lengde. Som under grovtrimmingen er det vesentlig at alt utstyr som skal brukes, er montert også under trimmingen. I tillegg må vi notere ned alle endringer vi gjør, slik at det er mulig å komme seg tilbake til utgangspunktet dersom justeringene ikke fører til noen forbedringer.

Vær forberedt på at fintrimmingen vil ta tid. Husk at jo flere serier du skyter, jo sikrere kan du være på at endringen du har gjort virkelig gir bedre gruppering og ikke kun skyldes tilfeldigheter.

Før du begynner fintrimmingen bør du skyte noen serier for å varme opp. Du bør også nummerere pilene dine dersom du ikke har gjort det allerede. Da kan du følge med på om det er bestemte piler som skiller seg ut. Skyt på en avstand mellom 20 og 50 meter og skyt serier på 6 piler eller mer. Begrens likevel antallet slik at du ikke blir for sliten på de siste pilene. Da blir det vanskelig å vurdere hvor representativ grupperingen er. Da vil det være bedre å skyte noen flere serier. Skulle du bli for sliten eller ukonsentrert, er det bedre å avslutte trimmingen for øyeblikket og heller fortsette på neste trening. La alle pilene telle med. Det er jo nettopp buens følsomhet for dårlige skudd vi prøver å gjøre noe med.

Etter hver serie må du notere grupperingen. Du kan f.eks. måle omkretsen rundt alle pilene i serien og notere treffpunkt til hver enkelt pil på en skisse av en blink. På hver skisse noterer du også hvilken innstilling du bruker. Det viktige er å ha en enkel måte å sammenligne grupperingene på. Kombiner gjerne flere metoder. Kanskje man kan ta teknikken til hjelp og bruke et digitalkamera til å fotografere hver serie. Uansett metode, så er hensikten å kunne sammenligne før og etter en justering. Legg også merke til om det er noen spesielle piler som er 'gjengangere'. Dersom du etter nøye undersøkelser ikke finner noen feil på

dem, bør du merke dem spesielt slik at du kun bruker dem til trening. Feil kan for eksempel være at pilskaftet ikke er rett. Nock kan være skadet/montert skjevt eller ha feil posisjon i forhold til fjærene. Piler med fjær som er delvis løse, vil være umulig å gruppere med resten. Spiss eller insert kan være løs. Det vil da oppstå en klirrende lyd når du slår pilskaftet forsiktig mot en hard gjenstand. De som er ekstra nøye veier også pilene sine. Dersom man gjør dette under monteringen, kan man korrigere slik at alle pilene veier eksakt det samme. En variasjon på 3-4 grain vil likevel være akseptabelt for de fleste.

Fintrimming langs horisontal og vertikal linje.

Etter å ha skutt noen serier med den opprinnelige innstillingen kan du forsøke å justere nockpukthøyden opp eller ned. Juster kun 0,5mm hver gang. Skyt noen serier med den nye innstillingen. Sammenlign grupperingen og se spesielt på høydevariasjon. Dersom den er bedre, kan du justere nye 0,5mm. Er den dårligere, går du tilbake til den opprinnelige innstillingen og prøver med 0,5mm den andre veien. Fortsett helt til du har funnet den innstillingen som gir best resultat. Dersom pilehyllen din ikke har mikrojustering, går det fint å justere på nockepunktet i stedet. Et knyttet nockpunkt som kan 'skrues' opp og ned på strengen er perfekt til dette. Husk da på at peep-siktet må justeres tilsvarende. Gjenta prosedyren over ved sideveis justering av pilehyllen. Prøv med 0,5mm til den ene siden. Hvis det blir bedre fortsetter du. Dersom det blir dårligere, går du til utgangspunktet og prøver den andre veien.

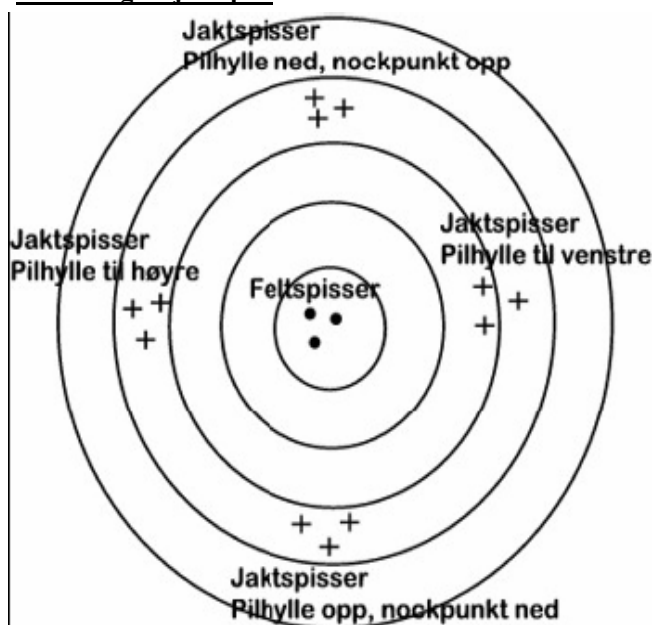
Dersom du ikke har plass til å skyte på 30-40 meter kan du utføre trimmingen på 10-15 meter. For å unngå å ødelegge for mange piler, skal du ikke skyte grupperinger, men skyte henholdsvis langs en vertikal og en horisontal linje. Det går fint å bruke sidekantene på en blink. Trimmingen utføres på samme måte. Juster 0,5mm og se om det gir et bedre resultat. Dersom det gjør det, justerer du litt til. Hvis ikke, går du tilbake til utgangspunktet og prøver å justere den andre veien.

Etter at du har fått pilene til å gruppere tettest mulig, bør du kontrollere ved å skyte flere serier på alle aktuelle avstander. Det vi ønsker å sjekke er om grupperingen er konsekvent. Hvis omkretsen på grupperingen er 15cm ved 20 meter, bør den være 30cm ved 40meter og 45cm ved 60meter. Det er imidlertid ikke uvanlig at grupperingen åpner opp på de lengste avstandene, eller at vi har forholdsvis dårligere gruppering på de korteste avstandene. Hvis grupperingen er dårligere på lange avstander, skyl-

des dette at pilen mister hastighet for raskt og dermed får en ustabil flukt. Dette kan korrigeres ved å redusere størrelsen på styrefjærene eller redusere vinkelen de er montert med. Dersom grupperingen er dårligere på kort avstand, skyldes dette med stor sannsynlighet at pilen forstyrres når den forlater buen. Flukten kan stabilisere seg ganske raskt og likevel gi akseptabel gruppering på lengre avstand. For å korrigere dette kan man først prøve å fintrimme på kortere avstand. I verste fall må man kanskje gå helt tilbake til grovtrimmingen ettersom pilen med stor sannsynlighet slår bort i noe på sin vei ut av buen.

Som under grovtrimmingen er det viktig å være realistisk. En perfekt trimmet bue kan ikke kamuflere alle dine mindre bra skudd. Husk også på at du og buen er en enhet. Enhver endring på en av dere, kan føre til at trimmingen ikke lenger er optimal. Da er det bare en ting å gjøre, nemlig å starte på nytt.

Trimming av jaktspiss

Jeg har tidligere beskrevet en fremgangsmåte for å komme frem til en så god gruppering som du med hånden på hjertet kan forvente ut fra egne ferdigheter. Da er det vel bare å bytte til jaktspisser og komme seg ut på jakt? Dessverre er det ikke så enkelt. Jeg har ennå ikke sett noen som har fått jaktspissene til å gruppere med feltspissene på alle aktuelle avstander. Her kan vi ikke nøye oss med 'nesten'. Ingen ansvarlig jeger vil dra på jakt uten å ha testet og skutt inn alt utstyret som skal brukes. Først noen ord om monteringen av jaktspissene. For å få et godt resultat, er det selvsagt viktig at alle pilene er montert likt og at nockene og spissene er rette. Personlig bruker jeg å montere pilene slik at bladene på jaktspissen står i samme vinkel. Da er det vel bare å bytte til jaktspisser og komme seg ut på jakt?

Dessverre er det ikke så enkelt. Jeg har ennå ikke sett noen som har fått jaktspissene til å gruppere med feltspissene på alle aktuelle avstander. Her kan vi ikke nøye oss med 'nesten'. Ingen ansvarlig jeger vil dra på jakt uten å

ha testet og skutt inn alt utstyret som skal brukes. forhold til fjærene på alle pilene. Noen mener at dette ikke har noen betydning, men ettersom det ikke er noe ekstra arbeid, så foretrekker jeg det. Man monterer kun spissene først og justerer nockene i forhold til dem. For å sjekke nockene og spissene kan du spinne pilene rundt. Eventuell skjevhet vil arte seg som vibrasjon eller synlige utslag."

Dersom du har tilgang til et pilretteapparat, så er dette ypperlig å bruke. Gjør man dette før spissene limes fast, har man en fin anledning til å korrigerer skjevhet. Man kan forsøke å vri spissen rundt til en annen posisjon og se om dette hjelper. Alternativt kan man prøve å bytte spiss mellom noen piler og se om dette kanskje er det som skal til. Vær oppmerksom på at en skjevhet kanskje ikke skyldes spissen alene, men en kombinasjon av spiss, insert og pilskaft. Min erfaring er at det sjelden er problemer. Det viktige er at man sjekker og forvisser seg om at alt er OK. Når man så fjærer pilene må man kun passe på å begynne med nocken i samme posisjon for hver pil. Dersom du demonterer pil og spiss, må du merke dem på en slik måte at du vet hvilken pil og spiss som hører sammen. Jeg foreslår også at du nummererer pilene og bruker alle pilene når du skyter inn. Dette gjør det mulig å følge med om det er noen piler som ikke vil gruppere med resten. Dette kan skje selv om det tilsynelatende ikke er noe galt med pilen. Finner du ikke ut av det, bør du kassere den.

Hva er det så som skjer når vi bytter spiss? Det som skjer er at pilen får en annen (dynamisk) spine. Dvs. den oppfører seg stivere eller mykere avhengig av hvilke spisser som brukes. Hva kan vi så gjøre med dette problemet. Eller kanskje det er riktigere å spørre om vi behøver å gjøre noe? Hvilken gruppering får du når du bytter til jaktspisser? Hva er problemet dersom grupperingen ikke er dårligere? Da er det jo bare å justere siktet, skyte inn sik-

Hovedforfatter for Buejegerskolen Arve O. Vestgård med en elk som ble skutt i USA, høsten 2004.

temerker på nytt og du er klar. Eller enda bedre, ha et eget sikte for hver spisstype. Dersom grupperingen er dårligere, kan du forsøke små justeringer (0,5 mm). Dette vil antagelig bedre grupperingen til jaktspissene (som jo er målet), selv om du ikke får dem helt sammen med feltspissene. Dersom du insisterer på å få begge spissene til å gruppere sammen, vil du antagelig kun bruke masse tid, ergre deg og bli frustrert over å ikke få det til. En annen løsning, som etter min mening er den mest riktige, er å bruke jaktspissene når du utfører tidligere beskrevet grovtrimming og fintrimming. Det er jo tross alt jakt du skal bruke buen til. Ikke sant? Dersom du må justere siktet ved bytte tilbake til feltspisser, må vel det betraktes som et mindre problem.

Buejegerskolen fortsetter i neste utgave av Buejegeren, som kommer i august.

